

**ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

КАЗКИ ДОБРИХ СУСІДІВ

**ПОЛЬОВА ДІВА
ГРУЗИНСЬКІ НАРОДНІ
КАЗКИ**

Харків
«ФОЛІО»
2020

СОНЦЕВА ДОНЯ

Було, та й не було нічого — жили три брати. Зорали вони триденне поле і засіяли. Один — по той бік, другий — по цей бік, а третій — посередині. Зійшла нива така, що краще й бути не може! Колишеться, хвилюється, як море, і серця хліборобів хвилюються, б'ються радісно. Як раптом потемніло все небо, зійшлися хмари, пішов град. Краї поля врятувалися, а середину всю побило, все зерно у землю втопало.

Прийшов орач, побачив знищену свою ниву, обірвалося у нього серце. Нічого не сказав орач, зітхнув лиш, узяв свій серп і пішов шукати щастя в іншому місці.

Ішов, ішов, прийшов до одного багатія. А у того поле на сто днів роботи.

Сказав орач багатієві:

— Що даси, якщо я зіжну увесь цей хліб за один день?

— Половину урожаю віддам, — каже той.

Пішов наш орач, до півдня крутив солому, щоб снопи в'язати. Опівдні взяв серп і пішов жати. Жне і ставить снопи, цілий день жав, увесь урожай зібрав і в снопи пов'язав з поля стоденного, один сніп пов'язати залишилось, як Сонце почало заходити.

Підвів голову орач, зняв шапку і почав просити Сонце:

— Не заходь, зачекай трохи, один сніп пов'яжу.

Не прислухалося Сонце до його прохання, зайшло. Пов'язав орач останній сніп, прийшов господар. Здивувався він, що увесь хліб зжатий, і каже:

— Що ж, давай поділимо, як домовлялися.

— Ні, — відповідає орач, — не дається мені щастя, не виконав я домовленості, останній сніп після заходу сонця в'язав. Ти — сам по собі, я — сам по собі, — і пішов.

Довго йшов чи не довго, прийшов до одного царя і найнявся до нього пасти овець на чотири роки. Угоду склали таку: якщо зуміє він за чотири роки, щоб вовк жодної вівці не зарізав, моровиця не звалила, — словом, якщо ніякої втрати овець не буде, — поділять усіх овець порівну: половину — пастухові, половину — господареві, а ні — нічого пастухові не дістанеться і піде він з пустими руками.

Домовились, і погнав пастух овець на пашу. Чотири роки ходить пастух за вівцями, так ходить, що за всі чотири роки і вушка з жодної овечки не втратив. Уже гонить останнього дня пастух до господаря отару ділити, як, звідки не взявся, вискочив вовк, схопив одну овечку і потягнув до лісу. Пригнав пастух овець. Подивився господар, зрадів, як добре худоба доглянута, і хоче вже отару навпіл ділити, тільки відмовився пастух, кинув свою палицю і пішов геть — не виконав він угоду: втратив одну овечку, не взяв винагороду.

Ішов, ішов, дійшов до одної річки. Сів відпочити. Аж бачить, злетіли з неба три Сонцеві доні, зайшли в річку, купаються. І такі ж гарні — кращих на світі немає.

Підвівся він, підкрався до Сонцевих дочок, схопив одну з них і кинувся втікати. Біг, біг, прибіг у поле, поставив там хижку, і почали вони жити у тій хижці як чоловік і жінка. Тільки бідують дуже, нічого у них немає. Чоловік і на роботу нікуди не ходить, каже:

— Куди я не ходив, за що не брався, не дається і не дається щастя. Навіщо ходити даремно?

А у Сонцевої доні був перстень виконання бажань. Дала вона той перстень чоловікові і сказала:

— Ось моє придане. Покладеш його на землю — з'явиться стіл, покладеш на стіл — з'явиться їжа та напої, знімеш перстень зі столу — все прибореться, заховаєш — все зникне. Ось і все моє багатство.

Зрадів чоловік. Зажили вони щасливо і весело. Тільки захотілося чоловікові запросити царя в гості. Відмовляє дружина:

— Сиди собі. Царя в гості кликати — не жарт. Тільки і є у тебе, що один перстень, цим хочеш царя здивувати? Дивись, не загуби і його!

Уперся чоловік, стоїть на своєму:

— Ні та ні, хочу я запросити царя. Нехай прийде, подивиться на наше селянське життя, хай знає, що і ми живемо на світі і можемо прийняти царя.

Одного ранку прокинувся він і пішов кликати царя в гості. Прийшов, приніс дари, які мав, і просить:

— Ощасливіть нас, будь ласка, приходьте на обід до нашої хижки.

Посміявся цар:

— Хто ти і який твій обід?

А потім сказав:

— Я-то не піду до тебе, але, якщо хочеш, пошлю з тобою своїх радників.

Викликав цар радників і наказує:

— Підіть подивіться, чому це він мене до себе в гості кличе, є у нього чим пригостити чи посміятися хоче?

Пішов орач, повів царських радників і свиту їхню. Зголодніли у дорозі радники. Убили вони фазана, послали слуг його засмажити. А вже дійшли до житла орача, зайшов слуга в хижку, смажить фазана, раптом зайшла Сонце-діва, побачив її слу-

га, дивиться, очей відвести не може. Забув про все на світі, так увесь фазан згорів.

Приніс він те, що від фазана залишилось, і подає радникам. Ті розсердились:

— Що ж ти не слідкував, вугілля нам приніс?!

Мовить слуга:

— Була там у хижці жінка, розум у мене відібрала. Не бачив я нічого, окрім неї, нічого не розумів, так і згоріла у мене дичина.

Поспішили радники до хижки, мерщій красуню побачити.

Зійшли з коней опріч хижки. Взяв орач свій перстень, обійшов усіх коней, і з'явилися на конях мішки з вівсом та битою соломою. Потім обійшов ще раз — зникли пусті мішки.

Поклав перстень перед собою — з'явився стіл. А на ньому по колу їжа та питво з'являється, та все нові і нові страви — на всіх вистачає.

Дивуються радники: ні дому пристойного, ні слуг, і звідки все береться? Вийшла з хижки Сонцева доня, завмерли радники. Пригостив усіх гостей зять Сонця на славу і відпустив.

Прийшли радники до царя, запитує цар:

— Як пригощав вас мій підданий?

Розповіли вони, як їх пригощали і як уся їжа без вогню готувалася, а дружина у нього — таких красунь світ не бачив.

— Ця жінка не у нього повинна бути, а у вас, царю вельможний, — кажуть.

— Як же її відібрати? — запитує цар. — До чого присікатися?

Сказали радники:

— Викличте його і веліть — хай принесе золоте руно, яке є у Сонця. Піде він, живим звідти не повернеться, а дружина його вам дістанеться.

Негайно покликав цар орача до себе і наказав:

— Маєш ти знайти і принести мені золоте руно, що є у Сонця.

Зажурився зять Сонця, прийшов та й каже дружині:

— Цар вимагає, щоб я приніс йому золоте руно, яке є у Сонця.

Сказала дружина:

— Що ж тепер побиватися? Треба було раніше думати, а тепер цим ділу не зарадиш, краще збирайся і вирушай у дорогу.

Дала вона йому знак для рідних і відправила.

Пішов зять Сонця.

Довго він ішов, багато країн обійшов, усю сушу пройшов, усі сонячні країни. Врешті прийшов туди, де Сонце і Місяць проживають.

Сонце вже пішло світові білому служити, а Місяць був удома. Зустрів Місяць зятя, упізнав його по знакові, що йому дружина дала, зрадів, прийняв гостинно. Пішов порадувати матір:

— Зять наш прийшов.

Запитують орача, що його привело.

Розповів зять про все, що з ним трапилось, і сказав Місяць:

— Скоро прийде Сонце. Тільки не витримаєш ти його вогню, згориш.

Обернув його голкою і увіткнув у стовп.

На вечір прийшло Сонце.

— Дух людський чую, — каже.

— Що ти?! — розсердився Місяць. — Звідки тут людині взятися? Це ти ходив по світові, ти, мабуть, і приніс із собою дух людський.

Потім каже:

— А що, якби і справді сюди наш зять прийшов, спалиш його?

— Ні, ні, — поклялося Сонце, — тільки б глянути на нього, побачити, що то за чоловік наш зять.

Обернув Місяць голку знову людиною і поставив перед Сонцем.

Привітало Сонце зятя і запитує, за чим він прийшов.

ЗМІСТ

Сонцева доня.....	3
Нацацеркія.....	14
Земля візьме своє.....	18
Цікара.....	22
Три сестри.....	26
Як жінка здолала чорта.....	32
Етері.....	37
Як вовк душу рятував.....	43
Чортова вуздечка.....	47
Поросяча голова.....	50
Про золотоволосого юнака і золотокосу дівчину.....	54
Про Польову діву.....	58
Пашкунджі.....	67